

Til § 54

Bestemmelsen i lovforslagets § 54 er ny. Forslaget indebærer dels en almindelig pligt for erhververen til at udnytte værket dels en tilbagefaldsret for ophavsmanden, hvorefter aftalen kan hæves, hvis erhververen ikke har udnyttet værket inden en rimelig tid eller senest inden 5 år fra det tidspunkt, hvor aftalen er opfyldt fra ophavsmandens side. Bestemmelsen kan fraviges ved aftale, jf. lovforslagets § 53, stk. 4.

Forslaget er baseret på en indstilling fra et flertal i Ophavsretsudvalget i betænkning nr. 1197/1990. Udvalgsflertallets forslag er bl.a. begrundet i et ønske om at ophæve de detaljerede regler for de forskellige aftaletyper og erstatte dem med få, generelle regler om overdragelse af ophavsrettigheder. Endvidere er flertallet af den opfattelse, at en erhverver ikke bør kunne blokere for en række udnyttelsesformer i tilfælde, hvor han ikke selv inden for en rimelig tid har iværksat en udnyttelse af værket. Udvalgsforslaget forudsætter en udnyttelsespligt for erhververen.

Et mindretal finder, at den af udvalgsflertallet foreslåede bestemmelse påfører erhververen en uacceptabel risiko ved at give ophavsmanden en ret til at hæve en aftale, når værket ikke udnyttes. Endvidere finder mindretallet, at den foreslåede udnyttelsesfrist på 5 år er for kort.

Under høringen har Dansk Musikforlæggerforening, Den danske Forlæggerforening og Dansk Industri vendt sig mod udvalgsflertallets forslag, idet man foretrækker særlige regler for de enkelte aftaletyper. Andre høringsinstanser har støttet forslaget, men går ind for en kortere udnyttelsesfrist. Dette gælder Dansk Forfatterforening (2 år), Danske Jazz, Beat og Folkemusik Autorer (2 år), Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (1 år), Fællesrådet for Udøvende Kunstnere (3 år) og Statens Musikråd, som også fremhæver, at 5-års fristen er for lang for så vidt angår samtidsmusik. Forslaget har endvidere under forudsætning af fravigelighed fået støtte af Dansk Arbejdsgiverforening og Danmarks Radio, medens Sammenslutningen af Scenografer, Instruktører og Filmarbejdere foretrækker en ufravigelig regel.

Kulturministeriet kan tiltræde udvalgsflertallets forslag, idet ministeriet dog som nævnt ikke finder, at bestemmelsen bør være ufravigelig.

Efter ministeriets opfattelse kan de af bl.a. udvalgets mindretal fremførte betænkeligheder ikke tillægges samme vægt, når bestemmelsen efter lovforslaget gøres fravigelig. Parterne vil således frit kunne aftale enten, at fristen skal være kortere eller længere, eller at der ikke i deres indbyrdes aftaleforhold

skal gælde nogen udnyttelsesfrist. Den foreslåede bestemmelse viderefører i en vis udstrækning allerede gældende bestemmelser. For så vidt angår musikforlagsaftaler er der fx efter den gældende ophavsretslovs § 36 en udnyttelsesfrist på 4 år, efter hvilket tidspunkt ophavsmanden kan hæve aftalen. Ministeriet finder i øvrigt, at en bestemmelse af den foreslåede karakter må anses for rimelig i betragtning af den stærke interesse en ophavsmand normalt må antages at have i, at et værk udnyttes så hurtigt som muligt. Den af udvalgsflertallet foreslåede maksimumsfrist på 5 år må derfor efter ministeriets opfattelse anses for rimelig. Kulturministeriet finder det ligeledes naturligt, at udvalgets forudsætning om en udnyttelsespligt for erhververen kommer til at fremgå af selve lovteksten. I overensstemmelse hermed indeholder forslaget til § 54, 1. pkt., en almindelig pligt for erhververen til at udnytte værket.

Tilbagefaldsretten i forslagens § 54 består i en adgang for ophavsmanden til at hæve aftalen, hvis erhververen ikke har udnyttet værket inden for en rimelig tid eller senest 5 år efter, at ophavsmanden har opfyldt aftalen. I overensstemmelse med Ophavsretsudvalgets forslag indebærer en hæveadgang i almindelighed, at ophavsmanden uden varsel kan trække sine rettigheder tilbage. Hvad der skal forstås ved udtrykket »rimelig tid« må afgøres konkret under hensyn til karakteren af det enkelte værk og den relevante udnyttelsesform. En vis vejledning vil efter ministeriets opfattelse kunne hentes i de udnyttelsesfrister, som findes i den gældende ophavsretslov, hvor der for offentlige fremførelser er en frist på 3 år (§ 32), for almindelige forlagsaftaler 2 år (§ 36), for musikforlagsaftaler 4 år (§ 36) og for filmatiseringsaftaler 5 år (§ 41).

Har ophavsmanden i løbet af kontraktforholdet givet afkald på at gøre sin tilbagefaldsret gældende, fx i forbindelse med en genforhandling af kontrakten, løber der en ny frist, medmindre andet er aftalt.

En aftale om, at der ikke skal gælde nogen udnyttelsesfrist, eller at fristen skal være i en betragtelig årrække, vil evt. kunne tilsidesættes i henhold til aftalovens § 36 om urimelige aftaler.

Forslaget til § 54 regulerer alene spørgsmålet om ophavsmandens tilbagefaldsret. Bestemmelsen udelukker ikke, at erhververens manglende udnyttelse af værket kan indebære en misligholdelse af kontrakten, som giver ophavsmanden et krav på erstatning og/eller adgang til at hæve kontrakten. Om en sådan misligholdelse og erstatningspligt mv. foreligger, må afgøres efter kontraktrettens almindelige regler.

Forslaget til § 54 gentager ikke de i dag gældende regler om, at ophavsmanden kan beholde allerede oppebåret honorar i tilfælde af ophævelse på grund